

Odmev zmage JRZ po Evropi

Vse evropsko časopisje poudarja pomen Stojadinovičeve zmage in napoveduje posledice nedeljskih volitev

Belgrad, 14. dec. m. Skoraj vse časopisje v posameznih evropskih državah se še vedno bavi z nedeljskimi državnozborskimi volitvami v Jugoslaviji ter poudarja, da je bilo to prvič v zgodovini Jugoslavije, da so bile volitve docela svobodne, in sicer celo tako svobodne, da mora sama vlada protestirati proti terorju opozicije, posebno v savski in primorski banovini. Dalje vidi evropsko časopisje važnost izida nedeljskih volitev tudi v tem, da je dr. Stojadinovič zmagal v krajih predvojnega Srbije ter je zaradi tega dobil v roke popolno legitimacijo, da nastopa v imenu Srbije. Glede številke o izidu volitev leta 1935 in nedeljskih državnozborskih volitev evropsko časopisje ugotavlja, da je primerjava skoraj nemogoča, če bi pa hotel ta dva izida kdo primerjati, bi moral priznati, da so bili leta 1935 Jevtič in Živković ter dr. Maček drugi proti drugemu, zadnje nedelje pa so nastopili skupno proti dr. Stojadinoviču. Končno si je evropsko časopisje edino v tem, da je številni glasov, ki jih je dobila v nedeljo lista dr. Stojadinoviča in ono, ki ga je dobila lista dr. Mačka, pričla, da so na listi dr. Mačka bili zbrani predstavniki raznih političnih strank in skupin z različnim programom, dočim so za listo dr. Stojadinoviča glasovali pristajali ene in iste skupine, ki ima skupni program.

Zeneva, 14. dec. Nepriistranski švicarski tisk prinaša pod velikimi naslovi končne izide jugoslovenskih volitev. Pod naslovi: »Sijajna zmaga dr. Stojadinoviča« švicarski listi ponatiskujejo članek pariškega »Tempsa«, kjer se poudarja velik pomen zmage dr. Stojadinoviča. »La Suisse« prinaša zanimiv uvodnik Renéa Bonna pod naslovom »Utrjen položaj dr. Stojadinoviča«. Članek pravi med drugim: Izidi jugoslovenskih volitev pomenijo novo zmago dr. Stojadinoviča in JRZ. Ta uspeh utrjuje položaj predsednika vlade. Omogočeno mu bo, da se nadaljna štiri leta dela za obnovitev države. Zelo pomembna podrobnost teh volitev je ta, da so vsa poročila, tudi tista, ki prihajajo iz opozicijskih krogov, enaka v sklepu, da so potekle volitve v popolnem redu, miru in v svobodi, kakršne država že dolgo ni doživela. Samo v vrstah opozicije je dr. Mačkova stranka izvajala silen teror. Če bi ta volitvi boj imel uspeh, da odpre oči Franciji, potem bi ta morala razumeti, da je zelo zrasel osebnostni ugled dr. Stojadinoviča, čigar mednarodna politika je bila zmerom daljnovidna. Z notranjega stališča prinašajo rezultati volitev novost, da so doživeli male stranke popoln polom, in pa da so tudi propadle nekatere politične osebnosti, ki so kandidirale na listi dr. Mačka, pa se pri tem niso brigale za dejstvo, da jih od dr. Mačka ločijo velike ideološke razlike. Tako je danes poleg dr. Stojadinoviča, ki predstavlja Srbijo, dr. Koroseca, ki predstavlja Slovenijo, in dr. Spaha, ki predstavlja muslimane v Bosni, na površju še dr. Maček, kot predstavnik Hrvatov. Iz takega rezultata se lahko sklepa, da se vsa država razen dr. Mačka zahvaljuje veliki delavnosti dr. Stojadinoviču za obnovo Jugoslavije. S tako strnjeno, ki mu je zagotovljena v parlamentu, more dr. Stojadinovič začeti z reševanjem ostalih vprašanj.

Pariz, 11. dec. Ves francoski tisk poudarja pomen Stojadinovičeve zmage pri nedeljskih jugoslovenskih volitvah. Poluradni list »Temps« piše v uvodniku pod naslovom »Jugoslovenske volitve« naslednje: Izid volitev predstavlja uspeh za dr. Stojadinoviča. Vlada skupina je odnesla zmago nad opozicijo. Ker je bil dr. Maček nosilec opozicijske liste, so se tudi druge opozicijske skupine pridružile bivši HSS, kar pa jim je škodilo, zlasti pa pri tistih, ki so za unitarizem. Dosedanji izidi kažejo na močno ojačitev vladne skupine in na občuten padec opozicije v primeru s stanjem v preteklem parlamentu. Edino na Hrvaškem in v Dalmaciji je dr. Mačkova lista dobila absolutno večino. Vlada je v vsej državi dobila 60% glasov. Ne smemo pozabiti, da je opozicija delala silen pritisk in da je bivša HSS delala na to, da onemogoči vsako svobodo glasovanja. Izid volitev pomeni uspeh dr. Stojadinoviča in njegove politike. Vlada dr. Stojadinoviča bo vladala še dolgo dobo. Sedaj smo pred dvema določena taboroma. Eden je vladna zveza, ki se je močno ojačila, drugi pa je tabor opozicije, katere delovanje ustvarja precejšen riziko za politični ustroj jugoslovenske države. Borba se vodi med dr. Stojadinovičem in dr. Mačkom. Dr. Stojadinovič je v preteklih štirih letih zadosti pokazal svojo sposobnost, da se zna razmeram prilagoditi.

Sofija, 14. decembra. m. Bolgarsko časopisje razlaga nedeljski izid volitev v Jugoslaviji ter enodušno izraža veselje zaradi velikega uspeha sedanje vlade. V tej zmagi vidi Bolgarija jamstvo za nadaljevanje dosedanje notranje in zunanje politike v Jugoslaviji.

Trst, 14. decembra. m. Tudi italijansko časopisje še vedno piše obširno o nedeljskih poslanskih volitvah v Jugoslaviji ter pozdravlja veliko zmago državne kandidatne liste JRZ. Istočasno naglašajo, da so pri teh volitvah doživeli silen poraz vsi Mačkovi zavezniki. Tako piše »Corriere de la Sera«: »Ta zmaga je toliko pomembnejša, ker dokazuje strnjeno sedmih banovin, ki odobravajo vladno politiko. Ker so bili premagani vsi srbski opozicionarci, je dr. Maček ostal osamljen na Hrvaškem in v Dalmaciji. List piše o velikem nasilju, ki so ga Mačkovi ljudje izvajali pri nedeljskih volitvah. S takšnim izidom je hrvaško vprašanje izgubilo pomen vsedravnega vprašanja in se tiče samo dela države. Ni ene Hrvaške in ene Jugoslavije, ki bi se pogajali kot dve različni enoti, temveč samo ena pokrajina, ena opozicijska skupina, s katero se bo vlada razgovarjala, ko bo zavzela svoje stališče. Dr. Maček, ki je osamljen, tvega, da bo izgubil vse, če ne bo sprejmenil svoje smeri. Jugoslavija je danes močna na znotraj, še bolj pa na zunaj.«

V istem smislu piše tudi vse ostalo italijansko časopisje, med drugim tudi turinska »Stampa« in »Popolo d'Italia«. Zadnji list se obširno bavi predvsem s terorjem na Hrvaškem ter hrvaškim vprašanjem. Med drugim pravi: »Če Hrvatje mislijo na zakonit način rešiti to vprašanje, bodo našli v dr. Stojadinoviču sodelavca, ki bo omogočil bratski sporazum.«

»Giornale d'Italia« piše med drugim: »Zadnje volitve v Jugoslaviji dokazujejo veliko zmago dr. Stojadinoviča in poraz opozicijskih voditeljev, predvsem Davidoviča, Trifunoviča, Živkoviča in Jevtiča. Poudarja tudi veliko važnost zmage liste JRZ ter vidi v tem popolno odobravanje ne-

tranje in zunanje politike jugoslovenske vlade, ki bo še vnaprej delala na to, da se vzpostavi še bolj tesne zveze z vsemi sosednimi državami.

Budimpešta, 14. decembra. m. Tudi madžarsko časopisje se bavi z nedeljskimi državnozborskimi volitvami v Jugoslaviji ter tudi enodušno poudarja veliko zmago, ki jo je dosegla JRZ. Naglašajo, da je pri teh volitvah ljudstvo popolnoma odobrilo notranjo in zunanjo politiko Stojadinovičeve vlade. Te volitve so pokazale, da je vse ljudstvo soglasno v tem, da je treba graditi še tesnejše vezi med Jugoslavijo in ostalimi državami.

Bodoče razmerje Madžarske do Italije in Nemčije

Važen obisk italijanskega zunanjega ministra v Budimpešti in nič manj važno potovanje madžarskih ministrov v Berlin

Budimpešta, 14. dec. Uradno poročajo, da bo italijanski zunanji minister grof Ciano dopotoval v nedeljo v Budimpešto na uradni obisk, ki bo trajal tri dni. Ob tem obisku bo italijanski zunanji minister z madžarskimi državniki pretresal vsa politična in gospodarska vprašanja, ki so važna za obe državi zaradi zadnjih sprememb v Srednji Evropi. V Budimpešti govore, da se bodo razgovori ob Cianovem obisku nanašali na vprašanje skupne meje med Poljsko in Madžarsko, na bodoče tesno sodelovanje Italije in Madžarske v Srednji Evropi in na morebitno obnovo madžarskega kraljevstva, katerega prestol naj bi zasedel Oton Habsburški. Poudariti je treba, da gre pri tem za navadne govorice in ne za kake uradne napovedi.

Berlin, 14. dec. m. V četrtek ali petek pričakujejo prihod madžarskega zunanjega ministra

Czakya v Berlin. Verjetno bo istočasno prisel v Berlin tudi predsednik madžarske vlade Imredy. Obisk Czakya prihaja pred obiskom italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v madžarski prestolnici. Na sestanku, ki ga bo imel grof Czakya v nemških vodilnih politikih, bodo predvsem razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na jugovzhodno in srednjo Evropo ter o jamstvu meja nove češkoslovaške države. Samo dejstvo, da obisk madžarskega državnika v Berlinu prihaja pred obiskom grofa Ciana v Budimpešti in pred obiskom češkoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega v Berlinu, najzgovorneje potrjuje važnost razgovorov, ki jih bo imel grof Czakya z nemškimi politikih. Razen Berlina bo novi madžarski zunanji minister obiskal nato po vrsti številne druge evropske prestolnice, da se predstavi zunanjim ministrom posameznih držav.

Obisk predsednika nemške državne banke v Angliji

Berlin, 14. dec. m. Nemški gospodarski krogi z zanimanjem pričakujejo potovanja predsednika nemške Državne banke dr. Schachta v London. Tam se bo dr. Schacht pogajal z angleškimi gospodarskimi krogi o finančnih vprašanjih, ki so v zvezi z judovskim izseljevanjem iz Nemčije. Razen tega se bo pogajal tudi glede drugih gospodarskih vprašanj, ki se tičejo obeh držav.

Drzen roparski napad blizu Mengša

Mengeš, 14. decembra.

Včeraj je bil v Mengšu sejem, kamor je prišel tudi 65 letni posestnik z Dubene, Jože Mlinar, ki je hotel tam kupiti kravo. Ker pa ni bil zadovoljen z živalmi, ki so bile naprodaj, se je okrog dveh popoldne vrnil proti domu, ne da bi bil kaj kupil.

Na pol poti med Mengšem in Dubeno je za njim prišel neznan kolesar, ki je stopil s kolesa, ga postavil v hosto ter krenil peš za Mlinarjem. Dohetil ga je na samotnem kraju, ga podrl na tla ter se začel z njim ruvati. Mlinar se ga je nekaj časa krepko otepal, moral pa je mlajšemu in zato močnejšemu napadalcu, odnehati. Ropar mu je izvil le listnico, mu vzel približno 2500 din v papirnatem denarju, nato pa mu je prebrskal vse žepke ter mu pobral tudi ves drobiž. Po tem predrznem ropu je urno stekel do kolesa in se odpeljal.

Orožniki v Mengšu so že podvzeli vse potrebne korake, da bo lopov čim prej v rokah pravice. Naprosajo pa vse, ki so na sejmu videli kakšnega sumljivca, naj jih o njem nemudoma obvesti. Roparja, ki se je peljal s kolesom, je videlo precej ljudi, zato je upati, da ga bo oblast kmalu trdo zgrabila za vrat.

Vinski duhov in »visoka politika«

Snoči je bila prva prilika po treh »postnih« dneh, da so se ga bratci malo nalezli. Aktualen predmet je danes seveda »visoka politika«. Začeli so se pogovori, začelo vpitje, »protesti« so doneli v temno noč. Tako so bili korajžni ti možaki in tako »politično načelnik«, da še strahu niso vzeli za mar, ampak so ji začeli, kar se le da, kljubovati. Stvar je končala tako, kakor je prav: eden od njih, O. L., s Ceste na Brdo, jo je pošteno izkupil, štirje pa so poromali v zapore, da se tam malo prespe. Ves ta »hrušč in trušč« se je razlegel ob uri vinskih duhov, nekoliko po eni uri ponoči.

Tatovi ne poznajo zimskega spana

V Ljubljani so bili pred kratkim ukradeni tile predmeti: svetlosiva zimska suknja, rjav ženski plašč, svilen šal, 344 din v gotovini, 200 din vredna zimska suknja, sive rokavice, 20 zavojev čokolade, 20 zavojev pecilnega praška in električna svetilka.

Kakor vidimo, tatovi ne poznajo zimskega spanja. Njim vselej cvete sezona. Poleti so jim bolj všeč eni, pozimi pa spet drugi predmeti. Zdaj se v strahu, da bi jih ne preveč zeblo, spravljajo v glavnem nad suknje, nad jopiče, puloverje in rokavice.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dome

Vesti 14. decembra

Iz Vatikana poročajo, da so sklenile Jugoslavij, Romunija in Grčija spremiti svoja poslaništva v Vatikanu pri Sveti stolici v veleposlaništva.

Italijanski parlament bo imel danes dve seji. Na opoldanski bo odobril 28 različnih zakonskih načrtov, na popoldanski pa bo sprejel razna določila glede nove fašistovske zbornice, glede varstva italijanskega plemena ter zakon o takojšnji mobilizaciji vseh fašistovskih poslancev ob izbruhu vojne.

Madžarska vlada je razpustila osem framasonskih lož v tistih pokrajinah, ki so prišle pod madžarsko oblast po dunajski razsodbi.

Angleški kralj Jurij VI. je včeraj sprejel v poslovilni avdienci dolgoletnega češkoslovaškega poslanika v Londonu Jana Masaryka, ki bo s 1. januarjem upokojen.

Francoske oblasti bodo najbrž ustavile glasilo Italijanov v Tunisu »Unione«, njegovega urednika Santa Mario pa izgnale zaradi pisanja, s katerim se je list pregrešil zadnje čase, odkar se je začela napetost med obema državama.

Gospodarsko zastopstvo češkoslovaške vlade bo dospel danes v London in se bo z angleškimi gospodarstveniki pogajalo o posojilu 10.000.000 funtov šterlingov za obnovo češkoslovaškega gospodarstva.

Predsednik angleške vlade Chamberlain je izjavil v poslanski zbornici, da ni Anglija po ničemer vezana pomagati Franciji, tudi če bi se neizvzvala upletla v vojno z Italijo. Ta izjava je v Franciji vzbudila veliko ogorčenje.

Turčija je od vseh evropskih držav najmanj zadolžena, ker se ne spušta v pustolovsko politiko, marveč hoče z vsemi državami živeti v prijateljstvu. V tem smislu je včeraj v Ankari govoril predsednik turške vlade Dželal Bajar.

Vseameriška zveza, katero skušajo ustanoviti Združene države, naj bi bila protiteža vseazijski zvezi, ki jo bo ustanovila Japonska — piše japonsko časopisje spričo vseameriške konference v Limi.

»Narodni dan« bo organiziral odbor za obrambo »Korziqe ob obisku predsednika vlade Daladiera v januarju.

Bivši angleški zunanji minister Eden je včeraj obiskal predsednika Združenih držav Roosevelta in se z njim tri četiri ure razgovarjal.

Hude demonstracije proti Franciji se nadaljujejo po vseh italijanskih mestih. Francosko poslaništvo v Rimu in konzulati po drugih mestih so močno zastraženi.

Češkoslovaška zbornica je soglasno odobrila vladni zakonski načrt, po katerem bo sedanja vlada dobila vse polnomočje za dve leti.

Stotine Italijanov so udrle včeraj v uredništvo velikega egiptovskega dnevnika »La Bourse Egyptienne«. Ta list je pred dvema dnevoma pisal, da je Italijane v svetovni vojni po porazu pri Kobaridu rešila samo francoska pomoč. S tem je žalil narodni ponos egiptovskih Italijanov, ki so razbili uredniške prostore in ranili glavnega urednika.

„Zločinske laži velikega Jugosloviena“

Prejeli smo naslednje pisanje:

V »Slovenskem domu« z dne 12. decembra, št. 280, ste objavili na drugi strani v prvi in drugi koloni pod naslovom »Zločinske laži velikega Jugosloviena« poročilo o nekaterih mojnih izjavah v nedeljo zvečer v dvorani Kazine. Na podlagi zakona o tisku Vas prosim, da objavite k temu poročilu sledeči moj popravek:

Ni res, da sem zbrani množici sporočil podatke, ki jih od nikjer nisem mogel dobiti, ker so bile telefonske proge rezervirane včeraj za uradne razgovore. Res je namreč, da sem sporočil zbrani množici nekatere od informacij, ki sem jih ob pol 6 zvečer sprejel iz verodostojnega vira iz Zagreba, kar sem tudi izrečno poudaril. Neresnično je, da sem govoril o neki vstaji v posameznih srbskih okrajih in o velikem številu mrtvih. Izmišljeno je nadalje, da sem trdil, da je v državi razglašeno obsedno stanje in da je dr. Maček dobil razen v Sloveniji 90 odstotkov vseh glasov. Netočno je, ako trdite, da sem imel vse možnosti za nadzorstvo nad volitvami, in neresnično navajate, da sem pozival tako rekoč na vstajo. Ravno nasprotno je res! Pozival sem na mir in disciplino. Neresnično so tudi besede, ki mi jih polagate v usta. Točno je le, da sem izjavil, da o rezultatu volitev ne bomo govorili danes, temveč pozneje. Vašo insinuacijo, da se nisem »mogel vzdržati ne le laži, marveč izrazilo protidravnega razburjenja ljudi in širjenja najbolj divjih vestí, odklanjam kot kleveto.

Ljubljana, 12. decembra 1938.

Senator dr. Albert Kramer.

K gornjemu popravku pristavljamo naslednje: Po našem tiskovnem zakonu, sprejetem za diktature g. Živkoviča, političnega šefa dr. Kramerjevega, more vsakdo v tisku popravljeni neresnične ali pa tudi resnične trditve kogarkoli, samo da to stori v obliki, ki jo predpisuje zakon. Po tem tiskovnem zakonu more vsakdo popravljeni n. pr.: »Ni res, da je sneg bel, marveč je res, da sneg ni bel, če misli, da je s trditvijo o belem snegu on osebno prizadet.

Podatkov o tem, kar naj bi dr. Kramer govoril v kazini v nedeljo zvečer, si nisimo izmislili, marveč smo jih dobili od dveh ljudi, ki sta bila tam. Ob tem popravku glavnega tajnika JNS pribijamo naslednje:

»Mi smo v ponedeljek pisali, da je dr. Kramer v Kazini govoril svojim pristajcem, da je vojni minister odstopil. Dr. Kramer tega ne popravlja in ne zanika. Dalje smo pisali, da je dr. Kramer govoril, da ima dr. Maček v državi 500 tisoč in 600.000 glasov večine. Tudi tega dr. Kra-

mer v svojem popravku ne zanika. Včeraj so JNS-ari izdali letak, v katerem to trditve vzdržujejo in slepe svoje uboge pristaje s tem, da bodo volitve razveljavljene in da je Maček dobil v državi 1.700.000 glasov, vlada pa 400.000 glasov manj. Ali je dr. Kramerju ta letak znan? Dalje smo mi v ponedeljek zapisali, da je dr. Kramer govoril, da so v Kragujevcu, Kraljevu in Kruševcu volivne komisije ukradle volivne spise, ker je tam JNS imela strašno večino. Dr. Kramer v svojem popravku nič ne pravi, da bi tega ne bil govoril. Napisali smo tudi, da je bila v kazinski veži velika tabla, na kateri so bili objavljeni gorostasni volivni izidi iz ostale države, katere so ustvarili v vodstvu ljubljanskih JNS-arjev. Dr. Kramer tega dejstva ne popravlja.

Dr. Kramer je dejal, da bodo »oni« o volitvah že pozneje govorili. Mi smo to napisali. Dr. Kramer v svojem popravku to našo trditve sam potrjuje. Mi smo dalje napisali, da je dr. Kramer govoril o odstopu vojnega ministra, o Mačkovi zmagi in o drugih nemogočih stvareh kot glavni tajnik stranke JNS, kot kraljevi senator in kot veliki jugosloven. Dr. Kramer v svojem popravku te naše trditve ne zanika. Dr. Kramer pravi v popravku, da ni imel možnosti za nadzorstvo nad volitvami. Možnost za nadzorstvo najbrž zamenjuje z vplivanjem na volitve. Vplivanje mu je bilo res onemogočeno, in sicer po volivnem zakonu, za ustvaritev katerega ima ne malo zaslug on s svojo stranko. Glede nadzorstva pa ponavljamo še enkrat, da je bilo dr. Kramerju onemogočeno v najširši meri, saj je imel po vseh voliščih v Sloveniji in drugod svoje predstavnike, ki so lahko nemoteno šteli glasove zase in za druge liste in jih ravno tako nemoteno sporočali kazinskemu vodstvu. Če pa dr. Kramer ni smel imeti svojih predstavnikov na hrvaških voliščih, naj se za to pritoži pri svojem drugem šefu v Zagrebu. Prosimo ga tudi, naj nam pove, ali bi govorjenje o odstopu vojnega ministra, o pol milijonski večini opozicije, o tatvini volivnih spisov imel on za protidravnno razburjanje ljudi in za laž n. pr. leta 1931? Naj pove, kaj bi on leta 1931 storil z voditelji slovenske opozicije, če bi si upali take stvari govoriti na javnem shodu, pa naj so podatke dobili ne le iz Zagreba, marveč od koderkoli. Dalje prosimo glavnega tajnika JNS in nepomirljivega jugosloviena, kraljevega senatorja dr. Kramerja, kako označuje širjenje takih govorice danes?

Pričakujemo od senatorja g. dr. Kramerja, da nam pošlje popravek zaradi njegovega pisma, katero smo priobčili 29. novembra letos in v zvezi s tem pismom postavili trditve, da je dr. Kramer leta 1934 denunciral »Slovenca«, ker se je zavzel za trboveljske rudarje!

Maščevanje za brata, ubitega pred 10 leti

Ljubljana, 14. decembra.

Na sodišču je včeraj splošno vladalo še pravdarsko zatišje, le v dvorani št. 79 je bilo živahnejše in se je tam zbrala nenavadna publika, ljudje iz okolice Kranja, ki so verno nasledovali potek in razvoj glavne razprave o grdem tepežu v Zgornji Besnici pri Kranju, ko je ponoči od 3. na 4. septembra postal žrtev noža mlad in priden fant Janez Jerala, ki je nekaj dni poprej napravil izpit za prometnega železničarja pri direkciji državnih železnic v Ljubljani in je bil glavna opora svoji materi.

Državni tožilec dr. Leon Pompe je obtožil Miho Dolinarja, 24 letnega tovarniškega delavca, zaposlenega v Kranju, in Vinka Krta, 21 letnega samskega ključavničarja na Gorenji Savi, da sta omenjeno noč zabolila v vrat Janeza Jerala na cesti v Zgornji Besnici, v bližini Paplerjeve gostilne, da sta ga strašno oklala in da je Jerala, zaboden z nožem v vrat v glavno žilo odvodnico izkruval in na mestu kmalu umrl. Javna obtožba je obtožila prvega Dolinarja zločinu uboja, drugega Krta pa le prestopka lahke telesne poškodbe. Obtožnica je prvemu naprtila hud paragraf 178 k. z., drugemu pa milejši 181 k. z. Usodno noč se je res dogodilo strašno dejanje v lepi Zgornji Besnici. Temu dejanju ni bil nikdo neposredno očividec. Vse se je dogajalo in končalo med tremi osebami. Žrtev noža je padla po nedolžnem, ko je drugi iskal maščevanje za svojega brata, ubitega pred desetimi leti.

Sodni kronist je res dostikrat v stiski, kako bi opisoval javnosti tako grdo dejanje. Treba pa je ljudem na deželi povedati, da nož išče vedno žrtve. Nekatere žrtve gredo v hladni grob, druge v kriminal. Naši sodniki so zavzeli stališče, da je treba junake noža najstrožje kaznovati.

V Besnico po noči po „bob“

Na zatožno klop sta sedla prav čedna fanta. Prvi Dolinar je tako v preiskavi, kakor na glavni razpravi, ki jo je vodil kot predsednik malega senata s. o. s. g. Ivan Brelih, spremljal svoj govor. V preiskavi je bil sedemkrat zaslišan, vedno je govoril drugače, naposled je v Ljubljani pred preiskovalnim sodnikom brez vsakega pritiska priznal, da je bil on sam tisti, ki je z nožem zabolil Janeza Jerala v vrat. Oba sta se izgovarjala, da ju je pokojni Jerala prvi napadel in se je nato med njimi razvil tepež.

Predsednik: »Dolinar, ste kriv?« Dolinar v strumnovojaski pozi kratko: »Prosim, slavno kraljevo sodišče, sam sem samo dvakrat zamahnil z nožem. Deloma sem kriv?« Začel je praviti, kako sta se zvečer dobila s prijateljem Krtom, ki ga je povabil v soboto pred žegnanjem v Besnici, da naj gre z njim po »bob«, ki mu ga je bila obljubila njegova dekle. Doma se je Krt oborožil s krušnim nožem, za klobuk pa je dal lepe krivice, kar je znak pri gorenjskih bojevitih fantih, da gre na korajžo. Šla sta v Besnico. Temna noč je bila, rosilo je. Med potjo mu je Krt pravil, da so mu pred desetimi leti ubili v Besnici brata Jakoba. Drugih skrivnosti mu ni razodeval. Na cesti v Besnici ju je srečal neki človek s steklenico v roki. Vprašal ju je: »Kaj delata tu ponoči?« Bilo je proti polnoči. Odgovor je bil: »Po bob sva prišla.« Človek je odgovoril: »Ni treba nobene vsajitije uganjati!«

Krt in človek sta se spoprijela. Človek je Krta udaril s steklenico po glavi. Razvil se je tepež. Dolinar je sedaj pred sodniki odločno tajil, da bi bil on Jerala zabolil v vrat. Predsednik senata mu je kratko predložil, kako je izpovedal pred preiskovalnim sodnikom, namreč: »Sedaj sem se odločil, da bom vse priznal. Zamahnil sem z nožem in zadel Jerala v ramo v vrat. Jerala ni zavpil.« Dolinar: »Pred preiskovalnim sodnikom sem bil zmeden.«

Drugi obtožene Krt je priznal, da se je z Jeralo boril in da ga je večkrat sunil z nožem. Jerala pa ga je poprej udaril s steklenico po glavi.

Državni tožilec dr. Pompe je vzdrževal v polnem obsegu obtožbo in predlagal strogo kazen za oba. Branilec dr. Zupančič in dr. Krejči sta skušala svoja klijenta opravičiti za njiju dejanje, opo-

zarjajoč, da gre tu za tepež, ki je bil pač za Jeralo usoden. Ni nobene direktne priče, kdo je prav za prav zabolil pokojnega Jerala.

Za tepež 2 leti strogega zopora

Po daljšem posvetovanju malega senata je predsednik g. Ivan Brelih objavil kratko sodbo. Oba, Dolinar in Krt sta bila obsojena zaradi prestopka tepeža po paragrafu 184 k. z., vsak na dve leti strogega zopora. Zasebna udeleženska pa je bila zaradi svojih odškodninskih zahtevkov na-

potena na civilnopravno pot. Sodišče ni zavzelo stališča javne obtožbe glede uboja in lahke telesne poškodbe, marveč je bilo nazora, da gre v Jeralovem primeru za prav tipičen primer tepeža po paragrafu 184. Ne more biti dokazano, kdo je prav za prav zabolil Jerala, oboja pa sta se udeležila tepeža s smrtnim izidom. Kazen za tak tepež je določena do 5 let robove, sodišče je upoštevalo nekatere olajševalne momente. Predsednik g. Brelih pa je posebno poudaril:

»Dejanje je zelo grdo. Izgubil je nedolžen človek svoje življenje!«

Krtov branilec dr. Krejči je prijavil revizijo in priziv. Dolinar pa je kratko izjavil: »S sodbo sem zadovoljen!«

2 uri komedije in pristranskega smeha, najčudovitejših naključij in zapletitajev v okviru zimskega sporta in alpskih krasot v filmu

TROJICA V SNegu

(LAŽNI MILIJONAR) — FRANK MORGAN, MARY ASTOR, ROBERT YOUNG — Ob 16., 19. in 21. uri

Premiera KINO MATICA 21-24 Nov zvočni tednik!

Ljubljana od včeraj do danes

»Napredni« taborček te dni podira še svoje zadnje šotorčke v Ljubljani; še dva, tri dni, pa bo delo opravljeno in nikdar več ne bodo jeenesarji v Ljubljani govorili: »Tukaj nam je dobro biti, postavimo si...« itd. V onemogli jezici pri tem žalostnem delu še vedno kasvijo zadnje pomilovanja vredne »izmotacije«. Tako so včeraj naše lahkoverne občane poskusili še enkrat (zadnji plamen iz ugašajočih žerjavice) speljati na led s prismojeno otrošjim letakom, da je v državi zmagal Maček; spet je šlo za razliko svojih 300.000 glasov, ki naj bi šli temu slovenskemu »janičarju« v prid. Seveda se takim obupnim zadnjim poskusom vsi smejejo. Jeenesarji se v zadnjih zdihljajih poskušajo še krčevito oprijeti imaginarne rešilne slamice, slamice, za katero sami dobro vedo, da je nikjer ni, ki pa si jo izmišljajo za druge. Nihče jim ne nasede več, in če nekaj dni bo Ljubljana spet mirna, jeenesarji pa bo za konec adventa in za božič obšlo končno pravo pomelnično razpoloženje, ki bo ostalo kronično. Potihnil bo za vselej že čez nekaj dni glas presunljivo škripajočih jeenesarskih violin — strunar Kramer je za vselej odbranil. Ljubljanske čenče bodo zamrle, nič več si ne bodo prišepetavali nezadovoljnosti gromozanskih »racc«, vdali se bodo v usodo in v gotova dejstva, konec bo tem prismojeno naivnim »novicam«.

Tole pusplo decembrsko vreme, ki je dolgočasno kakor predpomladno ali poznojesensko, je kakor nalašč pripravno za čenče; nekateri se ne vedo kam dejati, ne vedo, kaj bi počeli, ne vedo, kaj bi govorili, o vsem so se bili že pomenili, drugih in samih sebe so siti, zato pa na moč hite za spremembo izmišljajev fantastične prismojenosti o volitvah ter jih kot prava razodetja poskušajo raztrositi med ljudstvo. Tega svojega početja pa se bodo kaj kmalu naveličali, saj sami uvidevajo, da je jalovo in popolnoma brezplodno. Ljubljana bo še morda dva do tri dni nekoliko volivno vročična, toda ti ljudje se bodo že v kratkem naveličali svojega »špekuliranja« in poslej se bodo zanimanja vrnila v svoj stari, mirni tok.

OUZD v novembru 1938

Okrožni urad za zavarovanje delavcev obhaja letos petdesetletnico delavskega zavarovanja. Za ta jubilej, za petnajstletnico zakona o zavarovanju delavcev in ob dvajsetletnici Jugoslavije je Okrožni urad za zavarovanje delavcev izdal 132 strani obsegajoči spominski zbornik, lepo opremljen s statistikami, s fotografijami in s tehničnimi članki. Ta zbornik nam pokaže na odlični način, kakšno važno delo opravlja ta naš zavarovalni urad.

OUZD ima pri nas več kot 100.000 članov. Letni diferencial je začel zadnje mesece močno naraščati. V septembru je prirast znašal 1938 oseb, v oktobru 2044, v novembru 2996, v začetku decembra pa je narasel že na visoko številko — 40000 delavcev in delavk. Povprečna dnevna zavarovana meza, ki približno ustreza dejanskemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca, je za 5%

višja kakor lansko leto, njeni letni diferenciali pa že od letošnje pomladi počasi, pa stalno pojemajo. Zdravstveno stanje delavcev je letos povoljnejše kakor lansko leto. Odstotek bolnikov se je zmanjšal od novembra lanskega leta na — 0.19%. V letošnjem novembru je bilo skupno zavarovanih 101.824 delavcev in delavk (delavcev 65.293, žensk 36.531). Od tega je bilo bolnikov in bolnic 2650 (moških 1564 — 144 manj kakor lani ob tem času, žensk pa 1086 — 34 več kot lani ob istem času). Povprečna dnevna meza je znašala 25.28 din (1.14 din več ko lani). Celokupna dnevna zavarovana meza je znašala skupno 2.579.397.60 din (od tega je odpadlo na moške 1.835.180.50 din, na ženske pa 739.278.80 din).

Zlata nedelja je pred durmi

18. decembra bo letos znamenita zlata nedelja. To nedeljo bodo trgovine odprte ves dan. Stara je že ta tradicija. Zadnja nedelja pred božičem je najprimernejša za nakupovanje in najuspešnejša za trgovce. Ljudje si ta dan še nakupijo darila za svoje prijatelje, znance in za družino. V Ljubljani je po ulicah na to nedeljo vselej prav tako živahno kakor ob delavnih. Trgovine so polne, ljudje so veseli, zadovoljni so kupci, pa tudi trgovci si radi od veselja pomanejo roke, če gre ta priložnostna prodaja dobro od rok.

Otroška bolezen se je spet pojavila

Zadnja dva meseca so se v Ljubljani in v okolici spet močno razširile ošpice. Bolezen bo težko omejiti. Težko bo zavarovalni zlasti razne otroške zavode pred njimi. Bolnišnica je že polna tako, da ne more več izolirati otrok, ki so oboleli na ošpicah. Bolnišnična uprava naproša starše, naj pošljajo v bolnišnico le otroke, ki so težko oboleli, v lažjih primerih pa naj otroke zdravijo doma, seveda pod nadzorstvom zdravnika.

Na Tržaški cesti je bilo vlomileno

9. t. m. je neka M. B. prišla na stanovanje Marije Kirmove na Tržaški cesti št. 2 na šestanek s svojim zaročencem. Dekle pa je ta dan prišlo prej, preden je bil dospel tja njen zaročenec. Videla je, da v stanovanju ni nikogar, pa je podleglo skušnjavi ter okradlo gospodinjico in njeno sestanovalko Marijo Ceponovo. Vzelo jima je za 1900 din obleke ter tudi nekaj zlatnine. Se isti večer pa je bila tatvina odkrita; policija je aretirala storilko in njenega zaročenca. Fant je pošteno povedal, da se nikdar ni dotikal tujega blaga, zaročenka pa je dejala, da jo je revščina zapeljala k temu nepremišljenemu koraku. Policija je ukradeno blago takoj našla ter ga vrnila lastnicama.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Sin ubil očeta s sekiro

Celje, 13. dec.

Pred celjskim okrožnim sodiščem se je zagovarjal danes dopoldne 26-letni sin Franc Repar iz Planine pri Celju. Dne 9. nov. je ubil s sekiro svojega očeta Ivana, ki ga je pretepel za kazen, ker je France tolkel svojega brata Stanka. V Reparjevi družini ni bilo pravega družinskega soglasja, ne prave družinske ljubezni in spoštovanja. Oče, ki je bil zelo jezovit, je mnogokrat pretepal svoje otroke, večkrat pa tudi svojo ženo. V družini je vladalo pravo neznošno življenje. Če je moral dovesti do tako nesrečnega konca. Oče je Franceta ljubil, ko je bil še majhen. Ko je postal starejši, ga je pričel prezirati. Skoraj vedno je stresal jezo nad njim in tako ustvarjal v sinu ne samo nerazpoloženje, temveč je nekako upornost in zakrnjenost. Tako je bilo usodnega 9. novembra, ko je šel oče z vsemi tremi sinovi v gozd grabit listje. France je šel malo prej domov, da bi nakrmil živino. Kmalu za njim sta prišla tudi brata Stanko in Jože, ki sta se navedla iz Franceta. Stanko je vrgel kot tresk Francetu pred noge. Ta se je zaradi tega razburil in hotel Stanka preteptati. Vmes je posegla mati, pribežala pa je tudi oče, ki je dvakrat udaril sina France za uho, da se je opotekel in zbežal pred očetom v vežo. Razburjeni oče je skočil za njim v vežo, pograbil smetišnico in je hotel zamahniti po sinu. V tem trenutku pa je nesrečni France zgrabil za sekiro, ki je slonela v kotu ter sunil z njo očeta v prsi, da mu je takoj zlomil dvojce reber in pretrgal leve pljučne žile odvodnice in odvodnice. Strašen je bil trenutek, ko se je oče zgrudil in izkruval pred sinovimi očmi. France je bil ves prestrašen, bežal je iz hiše in se takoj prijavil orožnikom.

Pri današnjem zaslišanju je odkrito priznal svoje dejanje. V svojem zagovoru pa je navedel številne okoliščine, ki so ga močno razbremenile. Prav tako so pričali v Francetov prid njegov brat Stanko in druge priče. Sodišče ga je obsodilo na 6 let robove in na trajno izgubo častnih državljan-skih pravic. France je kazen nastopil.

Dva svaka je že ubil

Nič manj tragična ni bila razprava proti 38-letnemu posestniku Francu Drofeniku iz Stroj-nega sela pri Rogateu. O groznem uboju, ki se je zgodil na praznik Vseh svetnikov 1. nov. v tem kraju, je »Slovenski dom« že na kratko poročal. Drofenikov svak Martin Šolter iz Gornjega Sečovega se je usodnega dne vračal od svojega doma in bil namenjen k Sv. Florjanu. Šolter je Drofenika zasvoščil zavojo neke dediščine, predvsem pa zaradi neke prijave orožnikom, ki jo je poslal Drofenik Francu zaradi Šolterjevih tatvin. Vsakokrat, kadar je hodil mimo Drofenikove domačije, je klical France na korajžo, g zmerjal in ga obmetaval z najgršimi prikljki. Tako tudi tega usodnega večera. France, ki je bil ta dan posebno razburjen, ker se je skregal s svojo ženo, je v razburjenosti in strahu, da ga bo Šolter res napadel kakor mu je nešteto grozil, vzletel iz vrata proti Šolterju. France je bil v takem razburjenosti, da je hotel zgrabiti Šolterja za vrat, da bi ga udaril s svojo silo po tilniku, da je Šolter padel in čez nekaj minut zaradi pretresa možganov in krvavitve v možganih umrl.

France je že v začetku razprave takoj priznal skesanost svoje dejanje, ga obžaloval in prosil za milostno sodbo. Drofenik je lalo 1924 zaklal tudi svojega prvega svaka France Lončarja, a ga je porotno sodišče oprostil, ker je storil dejanje v silobranu. Danes pa ga je sodišče obsodilo na 5 let robove, na izgubo častnih državl-janskih pravic za dobo 5 let, na plačilo stroškov kazenskega postopanja in na plačilo povprečnine 500 din. France je kazen nastopil, njegov branilec pa je vložil priziv zaradi previsoke kazni.

Državni konservatorij proslavi v petek, 16. decembra t. l. ob 17 v okviru interne vaje v Hubadovi pevski dvorani v poslopju Glasbene Matice v Vegovi ulici 60. rojstni dan slovenskega skladatelja Antona Lajovica.

Okraj Ljutomer

St. Občine	Štev. vol. upr.	Volilo je	JRZ Snof	Kores	Maček Bujan	Skuhala	Skupaj	Ljotič Golob
1. Apače	1231	334	333	1	—	—	1	—
2. Cezanjevi	557	371	366	—	—	5	5	—
3. Gor. Radgona	1279	983	970	—	—	13	13	—
4. Križevci	959	774	704	—	—	70	70	—
5. Ljutomer	1440	955	907	2	—	45	47	1
6. Mala Nedelja	714	431	332	—	—	99	99	—
7. Negova	556	479	479	—	—	—	—	—
8. Razkrižje	656	375	291	—	75	8	83	1
9. Slatina-Radenci	847	334	298	—	—	36	36	—
10. Sv. Jurij ob Ščav.	1169	813	770	1	—	42	43	—
11. Strigova	1049	505	165	1	220	13	334	5
12. Veržej	319	251	212	—	—	39	39	—
Skupno	10776	7.074	6.249	16	396	405	817	8

Okraj Dravograd

St. Občine	Štev. vol. upr.	Volilo je	JRZ Snof	Kores	Maček Bujan	Skuhala	Skupaj	Ljotič Golob
1. Črna	1202	721	216	2	218	11	500	—
2. Dravograd	1068	633	493	32	525	66	42	—
3. Guštanj	1022	535	249	16	265	70	200	—
4. Kapla	431	268	111	1	112	145	9	1
5. Marenberg	649	336	270	2	272	10	51	3
6. Mežica	565	332	126	4	130	4	192	—
7. Muta	760	374	235	5	140	21	112	1
8. Prevalje	1420	820	434	33	467	139	210	2
9. Remšnik	503	291	222	8	230	16	45	—
10. Ribnica na Poh.	702	359	146	5	151	199	9	—
11. Vuhred	401	237	211	2	213	7	17	—
12. Vuzenica	735	388	208	27	235	69	81	3
Skupno:	9458	5304	2921	137	3058	757	1468	10
								2235
								11

Warren Duff — Robert Buckner:

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

Ni se utegnil oddahnuti, vedel je, da bo nasprotnik brž za njim. Potaknil je vse dinamične patrone naglo med bruna, ki so podpirala jez, razvil zažgalno vrv in jo prigljal. Lahen, črn dim se je začel dvigati od zažgane vrvi. Temnorumen plamenček je začel naglo jezkat in se bliziti patrni. Samo še nekaj sekund, pa bo vse zletelo v zrak.

Samo še nekaj sekund, pa bo je razrušen, voda bo udarila iz svojega zbiralnika. Rumena, blatna in motna bo zdrvela v dolino in bo odnašala s sabo vse, kar bo našla.

Whitney je ves zadovoljen jahal na brunih, pod kateri je bil vtaknil dinamit. Gledal je, kako se plamen pomika proti svoemu usodnemu koncu...

Potem se je nenadno zdrnil. Zavedel se je, da čaka na smrt, če bo še ostal tu. Skočil je v vodo ter zaplaval proti kraju. Do brega ni bilo daleč, vendar je tam lahko našel tako zavetje, da je bil varen pred razletom jeza.

Nenadno je zdaj strašno zagrmelo, se začelo lomiti. Hrušč se je dvigalo do neba. Ogromni kosi lesenega ograjja pri jez,

oblaki kamenja in prahu so se dvignili v zrak. Voda je udarila skozi prebite dele jeza. Sikaje in šume je planila po strmini ter trgala in podirala vse pred sabo. Hrib se je šel tresel od grmenja, kamenje in les je padalo iz višine nazaj ter z divjim tropotom pljusalo v vodo.

Voda se je razlivala po bregu, kakor da se je odprlo tisoče in tisoče dozda nevidnih in neznanih virov, kakor da se je zdaj osvobodila spon in se hoče ljudem maščevati za dneve svojega sužnjevanja.

Rudarje in kmete pred rudnikom, ki so streljali na žive in mrtive, je zdaj popadel silovit, blazen strah. Napad je prenehal, obramba je izginila. Vsakdo je hitel in v divjem strahu iskal, kako bi se rešil. Strah pred strašno smrtjo v umazani vodi je izenačeval vse, kmete in rudarje. Ni bilo več razlike med obdelovalci polja in med iskaleci zlata. Smrt v grozovi vodi se je vsem obetala enako strašno.

Voda je hrumela, udarjala, podirala in ni iskala svojih starih korit. Kakor v alapu se je lila čez vso širino brega. Preplavaljala in uničevala je vse pred sabo.

Ferris je z grmečim glasom zapovedal:

»Konji! Rešite konje!«

Slag Minton je nekaj korakov od njega vpil nad rudarje:

»Rešite se, nasip se podira!«

Toda bilo je vse zastoj. Rešitve ni bilo. Hudournik je zajel starega Ferrisa in ga izpodnesel. Voda ga je nesla s seboj divje in z vso svojo silo, kakor da se hoče tudi njemu, pravičnemu za nekaj maščevati. Morda zato, ker je bil preveč pravičen, ali pa zato, ker se je nazadnje le spoprijatelj s svojim otrokom...

Voda ga je nesla dalje in udarjala z njim ob kamenje, ob grmovje, ob drevice. Nazadnje se je ujel med med vejami drevesa, ki ga je voda podrla ter ga vrgla čez strugo, katero si je bila v tem divjem navalu izdoblila v bregu. Tam je obležal nezvest.

Videl ga je Whitney, ki je stal tam blizu na suhi skali. Planil je do drevesa, pograbil nezvestnega Ferrisa, ga s težavo izvlekel iz vejevja in ga spravil na suho. Spodnašalo ga je, padal je, toda se je vedno spet skopal na noge. Ferrisa ni izpustil iz rok. Stikal je zobe in bil pripravljen preiti sam po valovih, kakor pa da bi jim bil hotel izročiti svoje žalostno breme.

Voda je odnašala konje in ljudi, nič je ni moglo ustaviti. Vsa dolina je bila polna vode. Na zadnji strmini pod bregom se je ustavilo mrtvo truplo nadzornika Slaga Mintonja, vse razbito in nakaženo, izbuljene, prestrašene oči

so mu bile polne blata. Umazana voda ga je vrgla na površje, kakor da ga ne mara.

Dolina Sacramento se ni bila doživela tako strašne nesreče, kakor je bila ta.

Toda po nobeni nesreči se ni med ljudstvo v dolini naselilo tako blazen in tako srečen mir, kakor se je po tej. Whitney je postal zaradi svojega divjega dejanja rešenik vsega ljudstva, junak te blagoslovljene zemlje in najljubši prijatelj Ferrisov. Postal je namestnik njegovega rajnega sina.

Pokopali so mnogo ljudi, pravičnih in nasilnih. Nasipi so bili porušeni, rudniki razkopani, rovi zatlačeni s blatom in dračjem in kamenjem. Uničeni so bili stroji in vse naprave, ki so jih lastniki rudnika bili postavili z milijoni in milijoni dolarjev, da bi bili prišli do več zlata.

Toda zemlja je ostala in je še naprej živela tisoče in milijone ljudi. Ostalo je sonce, da je gredo polja in vrtove in prinašalo radost otrokom zemlje in življenje njenim sadovom. Sonce je ljubilo zemljo, ni maralo mračnih rovov in zlatih kotanj.

Prišla je zadnja odločitev na tožbo kmetov. Vrhovno državno sodišče je potrdilo sodbo okrožnega sodišča v San Franciscu. Sodbja je govorila, da je pravica na strani kmetov. Sodbja je bila utemeljena takole:

»Dokazano je, da je voda, ki je iz rudnika odnašala zemljo in kamenje, uničila veliko plodne zemlje. Nihče pa se ne sme s svojo zemljo in s posestvi okoriščati

tako, da bi uničeval zemljo drugim. Vse naprave in koraki nasprotnne stranke so škodljivi in zato proti postavi. Potrjujemo prejšnjo sodbo, s katero je oblast kmetom zamajčila varstvo vseh njihovih pravic. Ta sodbja velja tudi za vse bodoče čase.«

V dvorani Golden Moona v San Franciscu je ta sodbja izzvala zmehdo in presenečenje. Za lastnike zlatih rudnikov je bilo zdaj izgubljeno vse: zlato, udobje in razkošje življenja, bogastvo.

Ralph Ferris je to dobro vedel. Ni bilo več poti, da bi mogli lastniki priti do svojih namišljenih pravic. Pravica je bila na strani kmetov... Ferris mlajši se je tega zavedal in stal v dvorani pobešene glave, kakor da so obsodili njega samega na smrt...

Treba se bo vrniti spet na zemljo — to je bilo spoznanje, ki ga je rodila v njem ta ura. Zemlja je najboljša in najzvestejša Kdor je rojen zanjo, se ji ne bo nikdar izneveril.

V dolini Sacramento pa je vladalo veliko veselje in sreča. Pravica in postava sta zmagali nad denarjem. Ferrisova neomajna vera v pravico in nepristranost postave je bila prava. Postavo je bilo treba upoštevati.

Dolina Sacramento je odmevala v pesmi in veselju. Vriski so se drobili pod lemežem in pod brano. Obetala se je blagoslovljena jesen, ki bo prinesla pravega zlata: sadove zemlje, zlato, ki se skriva pod težkim klasjem...

Boljševiška armada v tujini

je neprestano v pripravljenosti in čaka na ugodni trenutek za naskok

Tudi neka norveška revija se bavi v eni svojih zadnjih števil v vprašanju španskih prostovoljcev, ki se bore na strani rdečih Barcelone. Ker je vprašanje teh prostovoljcev prav za prav eno najvažnejših vprašanj danes v Španiji, se z njim v zadnjem času v zvezi s Španijo bavi vsa evropska politična javnost. Slisijo se najrazličnejše zanimive stvari, posebno o tistih prostovoljcih, ki se bore na španski republikanski strani, o takimenovanih »rdečih brigadah«. Vselej kaj novega prinesejo časopisi o teh brigadah. Zanimivo poročilo o njih je objavila norveška revija »Ragnarok«. Takole nekako piše:

Kot v srednjem veku ...

Med raznimi vojaškimi oddelki, s katerimi razpolaga republikanska Španija, stoji na prvem mestu in igrajo tudi najvažnejšo vlogo takimenovane »rdeče brigade«. Z ozirom na to, kako so sestavljene in kako oborožene, pomenijo čisto nov činitelj v moderni vojski. Nekaj podobnega so bile čete plačanih vojakov iz srednjega veka. Toda te brigade so v resnici plačana vojska 20. stoletja. Rekrutirajo se prav na enak način, kakor so zbirali vojake v tridesetletni vojni. Na vojsko jih ne žene nikakoli narodna zavest, zaradi katere bi bili pripravljeni boriti se za svojo domovino. Nasprotno, pokore se tujim težnjam in ideologiji, zanjo se tudi navdušujejo. Se toliko bolj pa so nevarne zato, ker so stopile v službo svetovne revolucije.

Te brigade, ki jih nabirajo, oborožujejo in plačujejo iz Moskve, predstavljajo vojaške oddelke, s katerimi bodo morale v bodoče računati oblasti vseh držav. Zda se te brigade bore v Španiji. Toda, nastaja vprašanje, kje si bodo ti ljudje zbrali svoje prihodnje bojišče, ko bo končana španska državljanska vojna?

Pazite, da ne bo prepozno

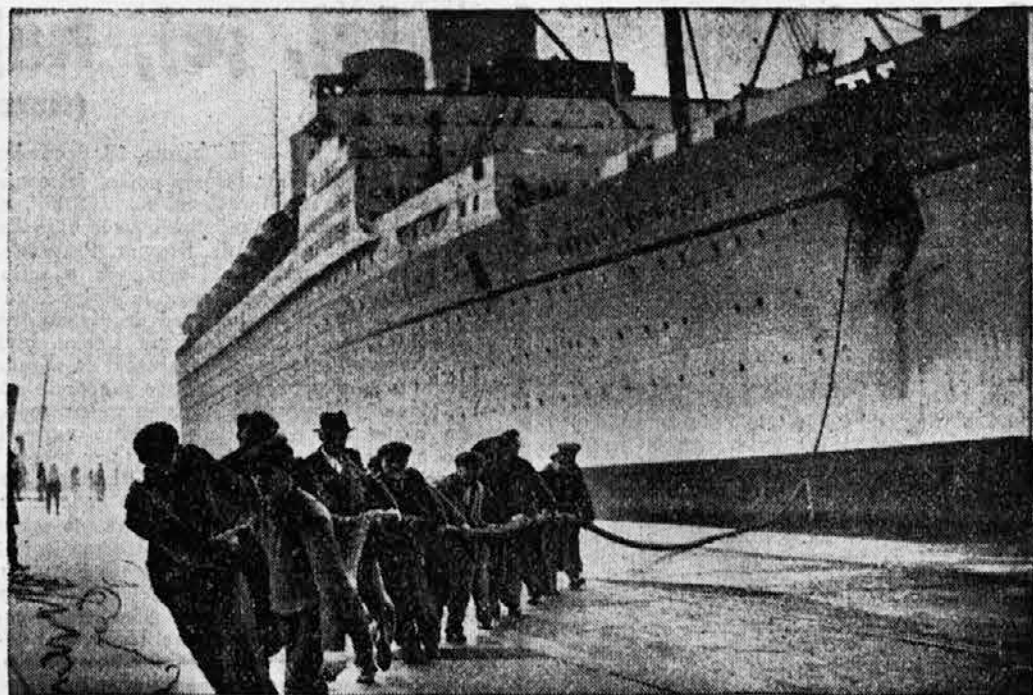
Nikdar se niso iz Moskve tako vneto in izdatno podpirali kakšne revolucije, kakor podpirajo zdaj španska, to se pravi, svoje v Španiji. Prvič se je tu zgodilo, da je Moskva dobila v roke upravo nad pomožnimi oddelki marksizma na kakšnem tujem vojaškem področju. Zdi se celo verjetno, da bodo te vrste boljševističnih prostovoljcev pri bo-

dočih revolucijah odločilno posegale v razvoj dogodkov. Organizacija rdečih brigad je skoro že dovršena. Utegne se zgoditi, da bo ta organizacija prej izvedena do kraja, predno se bodo prizadele države zavedle, kakšna nevarnost jim preti. To se je v neki meri pokazalo že dozdaj. Toda, če se pravočasno ne prepreči zbiranje rdečih plačancev, ki bodo tvorili vedno močnejše oddelke omenjenih brigad, se utegne to masčevati ravno nad tistim, ki bi zdaj še najlažje ustavil to prodiranje iz Moskve. Moskva je uvidela, da ne razpolaga z zadostnimi sredstvi, da bi mogla začeti odkrit boj z drugimi državami, posebno evropskimi. Zato pa bo v bodoče pazila na to, da bi mogla začeti odkrit boj z drugimi državami, posebno evropskimi. Zato pa bo v bodoče pazila na to, da bi mogla pritegniti nase še novih sil, ki bi se zanjo borile na raznih evropskih bojiščih in ustvarjale zanje vedno več razpoložena med narodi. Njihovo področje je predvsem tam, kjer vladajo notranji spori in razprtije. Vse to je po mnenju Moskve treba izrabiti, povsod v teh razvrzanih državah je najprej treba obrniti vodo na moskovski mlin.

Rdeči prostovoljci, ki se bore v Španiji, bodo gotovo tudi v bodoče ohranili isti vojaški duh. Treba je na vsak način računati s tem, da se bodo te brigade ob prvi prihodnji priliki spet vrgle v boj za boljševizem. Prihodnja državljanska vojna bo kje v Evropi izbruhnila tedaj, kadar bo Moskva smatrala, da je nastopil pravi trenutek. In v tem trenutku bodo vsi ti ljudje, ki uganjajo povsod samo nered in povzročajo krvoprelitja, prišli iz svojih skrivališč na dan in se bodo pokazali v pravi barvi. Ta boljševistična »elita« bo smatrala tisto nesrečno deželo, kjer bo nastala nova revolucija, za porzišče, na katerem bodo lahko prelivali kri mirnih državljanov, in sicer na račun Moskve.

Ko pa se bodo člani rdečih brigad vrnili na svoje domove, bodo postali nekaki avtomatski agitatorji in tajni agenti za svoje bodoče krvave ekspedicije. Zanje je vojaška organizacija že gotova. Revolucioarna armada je neprestano v pripravljenosti.

Za zdaj je še nemogoče reči, kje bo nastal nov komunistični vihar in požar. Gotovo pa je, da bo ta tajfun zadil tam, kjer ima komunistična propaganda največ uspeha, tam, kjer ljudstvo najbolj slepo veruje v Stalinov evangelij.

Cisto brez človeške pomoči pa le ne gre. Angleški prekoceanski parnik »Empress of Britain« vlečejo h kraju.

Predsednik kongresa - 11 letni otrok

V Newyorku so te dni imeli kongres, ki ga je priredilo društvo za psihologijo otrok. Kongresa se je udeležilo med drugimi tudi veliko število zdravnikov, 46 univerzitetnih profesorjev, učiteljev ter mnogo družinskih očetov in mater.

Najzanimivejše na tem kongresu je bilo, da je predsedoval enajstletni deček. Društvena pravila, ki so bila sprejeta šele letos, določajo, da mora vsakemu kongresu društva za psihologijo otrok predsedovati kak otrok, deček ali deklica. Pa to ne samo v Newyorku, pač pa tudi drugod, kjer so bila ustanovljena takšna društva. Tako so se morali držati tudi pravil tudi na zadnjem newyorškem kongresu. Se bolj pa je zanimivo, zakaj so v svoja pravila stavili tudi to točko, ki določa, da mora biti na vsakem kongresu za predsednika kak otrok. V samih pravilih stoji tudi utemeljitev tega sklepa. Pravijo, da mora kongresom predsedovati otrok zato, »da se ne pozabi pravi namen kongresa«. Udeleženci kongresa se morajo neprestano zavedati, da je treba govoriti na njem samo o vprašanju psihologije otrok, in ničesar drugega.

Dobro bi bilo, če bi se tudi na naštetih drugih kongresih ljudje vedno zavedali, kakšna vprašanja je treba reševati in rešiti na njem. Dostikrat pa se zgodi, da razpravljajo pri takšnih prilikah o vsem mogočem, samo ne o tem, zaradi česar so kongresi, zborovanja, seje ali podobni sestanki eklicani.

Ženske prodajajo za - alkohol

Med drugimi angleškimi posestvi v Afriki je tudi kolonija Kenija. Tu se je pred nedavnim mudila angleška komisija, ki je imela nalogo, da ugotovi, kakšne so življenjske razmere pri tamkajšnjem prebivalstvu. V neki vasi je posebno vzbudilo njihovo pozornost dejstvo, da je bilo tam zelo malo število žensk. Povsod so srečavali skoro same moške. Komisija je brž ugotovila pravi vzrok temu. Žensk je tož zato tako malo, ker so jih domačini skoro vse prodali v druge vasi, in sicer ne za denar, pač pa za - alkohol.

Ženske v pregovorih raznih narodov

Kako mislijo posamezni narodi o ženskah in o moških, se najbolje in najverodostojneje vidi iz ljudskih pregovorov, ki jih ima vsak narod na izbiro. Naj se za danes omejimo le na to, kakšno je mnenje različnih narodov o ženskah.

Španski narodni pregovor pravi: Ženska in mežug sta mnogo bolj poslušna, če ju gladimo in pomilujemo, kakor pa bi ju z batinami pripravljali do tega, da postanejo pametne. Ali: Ženske solze niso dosti vredne, kljub temu, da jih je dostikrat zelo malo.

Francoz pravi: Lisica je zvita, modra in vse ve. Zvitejša, modrejša in vsevednejša je samo ženska.

Arabece takoli misli o svoji ženi: Lepota moškega zavisi od njegove duše, duša ženske pa je odvisna od njene lepote.

Indijski domačin pravi: Žena je kot senca. Če greš za njo, vedno beži pred teboj, če pa bežiš od nje, ti je neprestano za petami.

Ze manj kavalirski do svojih žena so Japonci. Ti menijo o svojih boljših polovicah takole: Najboljše žensko orodje je jezik. Žena ne bo nikdar tega orožja pustila v nemaru, da bi zarjavelo.

Holanci pravijo: Ženske in norci nikdar ne odpustajo.

Angleški pregovor o ženskah je tale: Ženska se smeje, kadar se more, joka pa se, kadarkoli le hoče.

Turki menijo: Kdor pretepa ženo, je podoben tistemu, ki stresa moko iz vreče. Iz vreče gre vse, kar je dobrega, v njej pa ostane le slaba moka.

Nek Nemece, ki ni mogel videti žensk, pa je dejal, da so dobre ženske samo tiste, ki počivajo na pokopališču.

Ženske, ne bodite hude, če vam ta ali oni pregovor ni po volji. Nismo si jih izmislili, pač pa žive med ljudstvom. Končno so pa to samo pregovori. In moški pregovori, če bi jih napisale ženske, veste, da ne bi bili nič bolj laskavi.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 14. decembra: 12 Operni zvoki (plošče) - 12.15 Poročila - 13 Napovedi - 13.30 Zborovske točke (plošče) - 14 Napovedi - 18 Mladinska ura: Arpad Adams: Med zadnjimi lovci na koralne, poučna igra (člani rad. lgr. druž.) - 18.30 Iz Schubertove skicirke, fantazija (plošče) - 18.40 Vzgoja in priprone sponosnosti (g. dr. Stanko Gogala) - 19 Napovedi, poročila - 19.30 Nac. ura - 19.50 Uvod v prenos - 20 Prene iz ljubljanske opere - v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) - v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Sreda, 14. decembra: Belgrad: 20 Humor, 21 Narodne pesmi, 21.35 Tunturice, 22.30 Plošče - Zagreb: 20 Plošče po željah, 22.30 Plesna glasba - Sofija: 19 Opera - Varšava: 19 Madžarski koncert, 21 Chopinove skladbe, 22 Plošče - Budimpešta: 20.10 Buschev koncert, 22.10 Plošče, 22.45 Ork. koncert - Dunaj: 20.15 Pesem Vzhodne marke, 21 Koncert po željah, 22.30 Ork. koncert - Berlin: 21.15 Rokoko glasba - Frankfurt: 20.15 Koncert po željah - Stuttgart: 20.10 Schubert-Liszt, 21 Bachova stoletnica - Strassbourg: 20.30 Brahmsove skladbe.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Naš novi roman

Junaštva

ROBINA HOODA

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Po šestih mesecih barbarskega, pa zato brezskrbnega življenja v gorovju okrog Futa-Jaluna, je Antonio spet stopil na trdna tla. Prav povedano: do sedaj so delale zmerom štiri noge divne arabske kobile, ki mu jo je dal na razpolago Ali Mami. Prvikrat v svojem življenju je občutil vso prijetnost in ugodje jahanja. Po prostranih planotah, po bujnih dolinah in svetlih gozdovih pogorja, ki se je razprostiralo okrog mesta, sta on in Amah lovila srne, zasedovala antilope in dražila leoparda. V bližini levjih prebivališč sta v svetlih nočeh zakurila med trnjevim grmovjem ogenj in ob njem taborila. Potem sta se vrnila v malo prestolnico, kjer so ju sprejeli z vsem čnejšim pompom.

Med svojim bivanjem v Futa Jalunu je Antonio doživel tudi prekučijo v vladarjevi palači. Stari Ali Mami je umrl in mu je sledil Amah-de-Bella. Seveda to ni poteklo brez uličnih bojev, v katerih je pravočasno našlo smrt precejšnje število Ali Mamičevih nečakov. Poslej bo sedel Amah na slonokošenem prestolu, ki je bil ves prekrit in okrašen z novejimi peresi.

Toda ti malenkostni dogodki v borni zgodovini tega kraja niso prav nič prizadeli Antonia kot gosta. Nasprotno. Njegovo stališče je bilo posledje še lažje. On in Amah sta si postala kljub plemenski in jezikovni razliki prava in zvesta prijatelja. V času, ko ga je zapuščala bolezen in se je vanj spet vselilo zdravje, se je Antonio potrudil, da je svojo popačeno arabsčino popravil ob govorjenju svojih spremljevalcev, kolikor se je pač dalo. In rod, iz katerega je vzrastle tak močjak, kakor je bil Amah, je mogel v njem vzbuditi le občudovanje.

Prijateljstvo, ki ga je vezalo z Antoniom, je izviralo iz popolne zastopnosti glede vseh moških opravil: v vojni, na lovu, v trgovini ter v brezskrbnem pohajkovanju in pomenkih ob tabornem ognju, v šotoru in v naselbinah.

To arabsko gorsko mesto prav gotovo ni bilo niti junaško niti ljubko. Na zunaj je bilo le gruča približno tisoč belih hiš z ravnihi strehami okrog prostrane stavbe iz tako imenovanih opek. To stavbo so imenovali tukaj palačo. Po sredi mesta je tekel glasen gorski potokček, le tu pa tam so se razprostirali prijetni prostorčki v senci palm. Kraj je bil obdan z dvojnim plotom, ki je bil od notranje

strani obmetan z glino. Leseni čuvajski stolpiči so moleli čezenj, a milje daleč naokoli so se razprostirali nasadi datljevih palm, palmovi gaji in sadovnjaki. Slednji so bili najbolj privlačna točka prestolnice Fullahov.

Sest ali sedem tisoč Arabcev zelo različnega porekla je živelo tu. Nad njimi so vladale družine plemenitejših krvi. Te rodbine so vladale nad čudovito velikim ozemljem, tako da so brezsrčno izmogavale svoje črne poganske sosedo. Sužnji za domačo uporabo in za trgovino so bili glavno blago na domačem tržišču. Bili so v neki meri obrabljeni novci stalno se prenavljajočega bogastva.

Od Futa-Jaluna pa prav do obale se je razprostirala kakih tri sto milj daleč nizka pragozdna pokrajina, ki je bila večinoma neraziskana. To je bil raj za nekaj neznanih gozdnih rodov, ki so se vzajemno drug drugega ropali, a vse so izrabljali Fullahi, dokler vzhodnega dela tega ozemlja niso do temelja očistili.

Antoniovo zdravje, ki se je prej kar nekam obojavljalo, se je sedaj naglo vračalo. Na koncu prvega polletja je bil močnejši kot kdaj prej. Šest mesecev v Futa-Jalunu je pomenilo zanj v neki meri preroditev. Živel je tja v en dan, ker je prvokrat v svojem življenju vrzel raz sebe vse misli na preteklost, ter vse načrte in skrb za bodočnost. Življenje kot tako in ne morda njegova bodoča pota ali cilji je bilo njegovo dnevno opravilo.

In pri tem se je Amah izkazal kot prijatelj, ki ga je prav dobro razumel in mu pomagal. V svojem gostoljubju ni poznal meja, prav tako pa tudi ne v svoji vrljivosti in postrežljivosti. Tuju, ki je prvotno prišel iz trgovskih namenov, je postala hiša njegovega gostitelja kmalu najtoplejši in najprijaznejši dom, kar jih je kdaj v življenju imel. Amahova mati in sestre, ki sicer niso nikdar odgrnile svojega obraza, so Antonia negovale kot najbolj ljubke in vesele streljake. Čistile in hranile so ga kakor da bi bil njihov, vse dokler ni bil popolnoma zdrav in vedrega lica.

Ko se je vanj spet vrnila moč in so se pojavile želje po zabavi, je prišel k njemu Amah, počepnil dostojanstveno na nizko klopičko, preko katere so bile razgrnjene kože vseh mogočih živali, ter z njim ure dolgo klepetal. Antonio je čutil v njegovi vpadljivi vrljivosti prav izrazito nasprotje proti ostremu orlovskemu obrazu in bliskajočim črnim očem, ki bi morda v naslednjem trenutku lahko izžarevale neusmiljeno hladnost, kakor očesa kragulja, ki se je zaplil v laboda.

Trdno prijateljstvo se začena s spoštovanjem, se stopnjuje po občudovanju in se konča v medsebojnem zaupanju in ljubezni, ki prvi dve čustvi za trajno zveže. Tako je bilo z Antoniom in Amahom. Začela sta z medsebojnim spoštovanjem. Da, skoro bala sta se drug drugega. V dolgih razgovorih sta odkrila drug drugemu svoje nazore. Bila sta oba enako presenečena, ter se začela čuditi

lepim lastnostim drug drugega. Pri tem so splahneli vsi oziri glede razlike v plemenu, glede vere in običaj navad.

Kakor se je mohamedancu spodobilo, je bil Amahov svetovni nazor nekoliko fatalističen. Lahko je stremel in hotel, toda Allah je vedno odločil. V mnogoteri življenjski nevarnosti je že bil na svojih roparskih pohodih in v bojih, pa jo je vedno preстал. Bil je vojak že po rojstvu. Puščice in kopija so letela nanj, pa jih je odbijal, da so običajla v srcih drugih, ki so bili močnejši in starejši ko on. »Tako,« je dejal, »tako je Bog večal moj ponos.«

Antonio je imel občutek, kakor da bi bil zdaj v službi višje Volje in bi se udeleževal bolj notranjih, kakor pa zunanjih bojev. Privid luči na obalnih čerih je končno v njem izzoril prepričanje, da je on sam le živi delec vseмирja, pa vendar delec, ki je bil sam obdarjen z majhenim delcem lastne volje. Boj s samim seboj v šotoru tisto noč na poti od Gallegovine v hribe mu je pokazal, kako je treba to voljo rabiti. Nič ni dvomil o tem, da je bil ta boj obenem bojevanje s smrtjo.

Bilo mu je spet dano, da se je vrnil sam vase. Pa še več mu je bilo dano. Lahko je videl in razumel, kakšno bitje je prav za prav on sam. Skušnjava, da bi postal mogočnik, je šla že mimo njega. Misel na Gallegovino se je prav tako zaokrenila od njega kakor puščica, o kateri je govoril Amah. Seveda se je tudi ta započila v srca drugih, česar je bil sam le deloma tega kriv. Pustil je, da je puščica zadela cilj, kateregakoli je hotela.

Tudi ona, skoro smrtna rana, ki si jo je bil sam zadal, se je sedaj zacelila. Tako srečen je bil zaradi tega, da mu ni bilo prav nič več za rane drugih.

Sprva je bil zaradi dolgotrajne bolezn in zaradi dušne mrzlice, ki se ga je držala, vse preveč izčrpan, da bi se bil mogel priboriti do kakršnegakoli praktičnega sklepa. Bo že nekaj prišlo, kar ga bo spet dvignilo. Molil je še na svoji bolniški postelji, da bi se njegova volja okrepila, da bi dobil moč, s katero bi bolezen prebolel. Njegova volja je oslabela in uplahlila v lelih, v katerih se je sam proti sebi boril. V svoji notranjosti je čutil to slabost. Ni bil več močni samozavestni gospodar Gallegovine. Čim bolj se je tega zavedal, toliko jasneje mu je bilo, da bo nekega dne klonil.

Vihravi časi v življenju mladeniča so bili že proč. Stopili so se in sprnili v mrzlico. Poslej se ni več čutil, kakor da bi znova nastajal, temveč se mu je zdelo, da se je rodil čisto nov.

To notranje prepričanje se je izražalo tudi na njegovem telesu. Telo je bilo sedaj mogočnejše, pa nič več tako nežno in kovinasto. Postalo je trše in bolj kitasto. Ni bilo več tako krhko, temveč bolj upogljivo in prožnejše. Podnevi ga ni moglo nič utruditi, ponoči pa se je vlegel in zaspal kot otrok.